

قورقود و اوغوز آدلاری حاققیندا داغینیق نوتلار....

«تاریخده قورقود آدی شخصیّت»

رئال تاریخده قورقود آدی شخص اولوشدور. ۱۱-جی عصرده اوغوز سرکرده لریندن بیرین آدی قورقود اولوشدور. امیر تیمورون نوه سین آدی دا قورقود اولوشدور. ۱۶-جی عصرده تورکیه سلطانی بایزیدین اوغول لریندن بیرین آدی قورقود اولوشدور.

جامع التواریخ رشیدی نین تورکیه نسخه سینده دئییلیر کی: قورقود، ۷-ی عصرده حضرت محمد (ص) دؤرونده یاشامیشدیر. همین دؤرده اوغوز حکمدارینین وزیر اولوشدور. روایتلره گؤره دده قورقود ۲۹۵ ایل یاشامیشدیر. ۱۰-جو عصرده اولوش و دربندده باسدریلمیشدیر. اورتا آسیا و سیدریا روایتلرینه گؤره، قورقود پیغمبر حساب ائدیلیلر. دربند روایتلرینه ایسه قورقود امام کیمی تانینیر. آدام اولئاری ۱۶۳۷-جی ایله دربند سیاحتی زمانی دده قورقودون قبرینی زیارت ائتدیگینی یازیر. قورقود حاققیندا ایله یازیلی معلوماتی، آدام اولئاری ۲۸ ایل شجره تراکمه دن و ۱۳۷ ایل کتاب دده قورقودون تاپیلما سیندان قابق وئرمیشدیر. سیاح دئییر: خالق اینانجلاری و دئدیکلرینه گؤره محمد (ص) پیغمبر زمانی دربندده یاشامیش قورقود همین دؤرده «قازان» آدی خاقانین وزیر اولوشدور. ۱۵-جی عصرده یاشادیغی ظن ائدیلمن «قول آتا» آدی شاعیر «لیلی و مجنون» آدی بؤیوک شعرینده دده قورقود حاققیندا یازدیغی بیتلر واردیر.

^۱- راحه الصدور و روایتال شرور در تاریخ آل سلجوق. راوندی. تهران ۱۳۴۶. ص ۱۸۳. سطر ۹.

^۲- شامیل جمشید اوف. ۱۶۴. دده قورقودو دوشونرکن.

قورقوت آدي حاققىندا روايت... .

اوجار بۇلگەسىنىن- قازى قوملاق كىدى ساكىنى، ۸۰ ياشلى يىيى
افندىف دئىير:

-اۆلر قورقودون آدى تكى «دده» ايميش باش بيلن، عاغىللى
ايميش بىرگون قوجا ايكن اوزاقدان عزرائيلن گلىدىگىنى گۇروب
اؤدون چىخىر-قاچىر. سويونوب اؤزونو گۈله آتير، هر يئرىنى
چامورا بلشديرىپ، اوشاقلارا قارىشىپ اويناماغا باشلايىر.
عزرائيل گلىب دئىير: اوشاقلار ددهنىن جانينى آماغا گلميشم
اونون ائوي هارادير؟ هامى ان اۆل دده قاباغا آتيلير مخالف
سمتى گۇستىرير، دئىير:

-اودور ائوي، او طرفده دىر. عزرائيل دئىير:
-گندىره م اگر اورادا اولماسا گلىب سنىن جانينى آلاجا م.
دده قورقودون ال-آياغى تىتره يىر. عزرائيلدن قورخدوغو
اوچون اونا «دده قورخدو» دئىيلر. سونرا دده قورقود دئيه
چاغرىمىشلار.

دده قورقودون عائىلهسى

قورقودون آتاسىنىن آدى، قورموش [خورمىش//خورمىس//]
آناسى: آلا گۈزلو ديو قىزى.

اوغلو: اۆزگچ.

قىزى//باجىسى: آغ تاماق آدلانىرميش.

دوهسى و ياخود آتى: يئل مايا// ژل مايا آدى

قورقود هر شئىين آدىنى وئرمىشدير.

توركلر اينانىلار كى، دده قورقود هر شئىن آدىنى وئره ن
مدريك آغ ساققال اولموشدور. آنجاق ددهنىن اۆز دئىدىگىنه
گۈره؛ دۇرد آد دا سهو ائتميشدير. خالق روايتلرینه
دئىيلير:

ايىنهيه (ايگنه)- تىكن، تىكهنه- سۇكن دئمهدىم،

گلىنه- آيىران، آيرانا- دويوران دئمهدىم من دده قورقود!

قورقود آدىنىن آنلامى

الف- روزى وئره ن، بركت وئره ن^۳

ب- داغ قوشو، لاجىن^۴

پ- قورقوت: ساققال اولموشدور. خىرى گۈزلهين. قوروماق
فعليندن^۵.

ت-قورقوت//قورقود: اود تانىرىسى. خوشبختلىك اودو^۶.

ج- قورقوت: بخت اودو. قوت تانىرىسى. خوشبختلىك اودو^۷.

^۳-توفيق حاجى اف

^۴-جانلى دده قورقود. ص ۸۹.

^۵-عبدالازل دمىرچىزاده.

^۶-فرىدون جليل اوف.

^۷-قدىم تانىرى آدلارى. ص ۲۷۳ محمد اوف.

ج- قورقوت: س و مبارک اود. خوشبختلىك اودو. [عموم
تدقیقاتچیلار]

ح- قورقوت: حیات مایاسی. سی. گونش و اودلا
علاقه داردیڤر^۸.

خ- قورقوت: قاتی اود^۹

د- قورقوت: شمسالدين سامى نین فیکریجه قورقود سۆزونون
دۇرد آنلامى وایر ۱- تلوه (تورتا)، بولماچ کیمی قویو بیر
شئي ۲- چۇکندي (رسوب) ۳- اون و یاغ ایله یاپیلان تاسیز
حلوا، بیر یئمک کیی دیشسيز اختیارلره و اوفاق جوجوقلره
یئدیریلیر. مثل: قورقوددان یانان یوغوردو اوفلر۴--مخوف.
قورخونج^{۱۰}

بیزجه قورقوت سۆزو ایکی حصه دن عبارتدیڤر.

۱- قور: مایا، اود، ایشیق. جوهر. گۆزتیچی. قارا اول.
حلقه^{۱۱}.

۲- قوت: برکت. . خیر. سعادت. روح. نعمت. طالع. جان.
حیات گوجو. عنصر. اوغور^{۱۲}.

پولیسئم اولور و چوخ معنای

اولور.

(آدین) معنالاری بئله دیڤر:

. اود مایاسی. ایشیق مایاسی. برکت اودو. اودون
گۆزتیچیسی. اودون کئشیگینه دوران. اود روحو

. (ذ)

..
سۆزو،

اوغوز

اوغوزلارين افسانه وي حكمداري

اوغوز خان شجره سي:

اوغوز خان ابن قرا خان ابن ديب ياقو خان ابن ابولجہ خان ابن يافت ابن نوح.

اوغوزون آلتى اوغلو وار ايدي. بونلارين هره سين دورد اوغلو. اوغوز اوردونون ساغ-سولونو بونلارا وئردى. اوغوزون آلتى اولادي سونرالار اوغوز آديني طايفا آدي كيمي اؤزلىنه وئرميشلر و تاريخده اوغوز آدي ايله مشهور اولوشلار. اوغوزلار طايفا اولاراق ايكي حصه يه بؤلونور.

۱- بوزاوقلار//بوزوخلار (بوزوخ)
۲- اوج اوخلار (اوجوخ).

بوزوق: اوغوزون اوج بؤيوك اوغلو ۱- گون خان. ۲- آي خان. ۳- اولدوز خانين اولادلاري دىرلار. بوزوقلار «ايچ اوغوز» كيمي ده تانيير.

اوج اوخ: اوغوزون اوج كيچيك اوغلو ۱- گؤي خان ۲- داغ خان ۳- دنيزخانين اولادلاري دىرلار.

اوج اوخلار «ديش اوغوز» كيمي ده تانيير.
ساغ ال (بوزوق. ايچ اوغوز)

گون خان: قايي، بايات، آلقه اولي، قرا اولي
آي خان: يازر، دوگر، دودورغه، ياپاري

يولدوز خان: آوشر، قزيق، بيگدي، قارقين
سول ال (اوج اوخ. ديش اوغوز)

گؤك خان: بايندر، بيچنه، چاولدور (چاوندور)، چيني

تاغ خان: سالور، ايمور، آلا يونتلي [آلا يونتلي]، اوركز
دينگگيز خان: ايگدر، بوگدوز، ييوه، قنيق.

***

اوغوز ايله بىرلشن قارداشلاري و عمي سي اوغوللاري بونلاردان عبارت دىر: اويغور، قانقلي، قپچاق، قارلوق، قلج، آغاچري.

يانگي كىنتىدىن اولان بىلىكلى «ارقىل قوجا» اوغوزون
اوغوللارينا تمغا و اونقون تىن ائىدىب، ات پايلارىنى دا
بلى ائىدى.

بوزوقلار // بوزوق طايفالارىنىن آدى، دامغالارى و معناسى
بئله دىر.

الف-گون خانىن اولادلارى

۱- قايى: محكم. سرت .....
۲- بايات: دولتلى، وارلى، نع

۳- القه اولى: يئتىشىدىكى و چاتىدىكى يئره اويغونلا

۴- قارا اولى: قارا چادىرى اولان. قارا او
اولان. ....

ب- آي خانىن اولادلارى

۱- يازر: چوخ ولايتلر اونونلاد

۲- دؤكر: توپلانماق، و يىغىشماق اوچ

۳- دودورغا: ملك آماق، ياسامىشى ائتمك [نظم. آراستى
سراىنام كارها].....

۴- ياپرى: تلاشلا چالیشان. عجله ايله گئىدىن. باجاران.
[مُشك صاحىي. خوش قوخولو.

ح. اومود اوغلو]

.....

.....

پ- يولدوز خانىن اولادلارى

۱- آوشر: اووا چوخ مىل ائىدىن. شكارا هوسلى او
چابوك.....

۲- قىزىق: گوجلو. جدى شكلىده چاليش

۳- بىگدى: بؤيوكلرىن سؤزو كىمى عز

.....

۴- قارقىن: دويوران و چوخ اولان آش [يئمك]

.....

اوچوقلار // اوچوخ طايفالارىنىن آدى، دامغالارى و معناسى بئله
دىر.

ج- گؤك خانىن اولادلارى

۱-بايندور: هميشه واري بركتلي اولان

۲-بيچنه [بئچنق]: دوزگون و ياخشي چاليد

۳-چاولدور//چاوندور: ناموسلوس. شرفلي. آدا

۴-چيپني: هارادا ياغي گورورسه دايمانادان دوي

ج-تاغخانين اولادلاري

۱-سالور: چاتيغي يئرده قليج و چوماقلا وورو

۲-آيمور: آشيري درجدهه ياخشي، واري و گوجلو آ

۳-آلا يونتلي: ياخشي تاواري [مال-حيوان] صاحبي ا

۴-آورگير: هميشه ياخشي ايش گورهن و نعمت باغيش

خ-تنگگيزخانين اولادلاري

۱-ايگدير: ياخشي ليق. بؤيوكلوك. بهادير

۲-بؤگدوز: هاميا تواضع گوستريب خدمت ائ

۳-ييوه//ييووا: هاميدان اوستون رتبهسي

۴-قنق//قينيقي: هر يئرده اولورسا عزيز اولان

جامع التوراريخ رشيدي اساسيندا
تبريز: حسن اومودواغلو